

بنام خداوند بخشنده مهربان

محصولات کشاورزی از تولید تا مصرف

زراعت و باغداری دو فعالیت مهم کشاورزی هستند.

زراعت یعنی کشت و پرورش گیاهانی که بعد از کاشت دانه، حداکثر تا یک سال محصول می دهند؛ مانند گندم، جو، گوجه فرنگی و هویج.

باغداری، کشت و پرورش نهال درختان است که بعد از گذشت یک یا چند سال محصول می دهند؛ مانند درخت خرما، پرتقال و انار.

فعالیت ۱

غلات، حبوبات و محصولات جالیزی سه گروه مهم از گیاهان زراعی هستند. همفکری کنید و از هر گروه چند محصول نام ببرید.

1. غلات: گندم، جو، برنج، چاودار، ذرت، ارزن
2. حبوبات: نخود، عدس، ماش، لپه، لوبیا چیتی، لوبیا قرمز، لوبیا چشم بلبلی و...
3. محصولات جالیزی: هندوانه، خربزه، طالبی، خیار، گوجه فرنگی، پادمجان، کدو

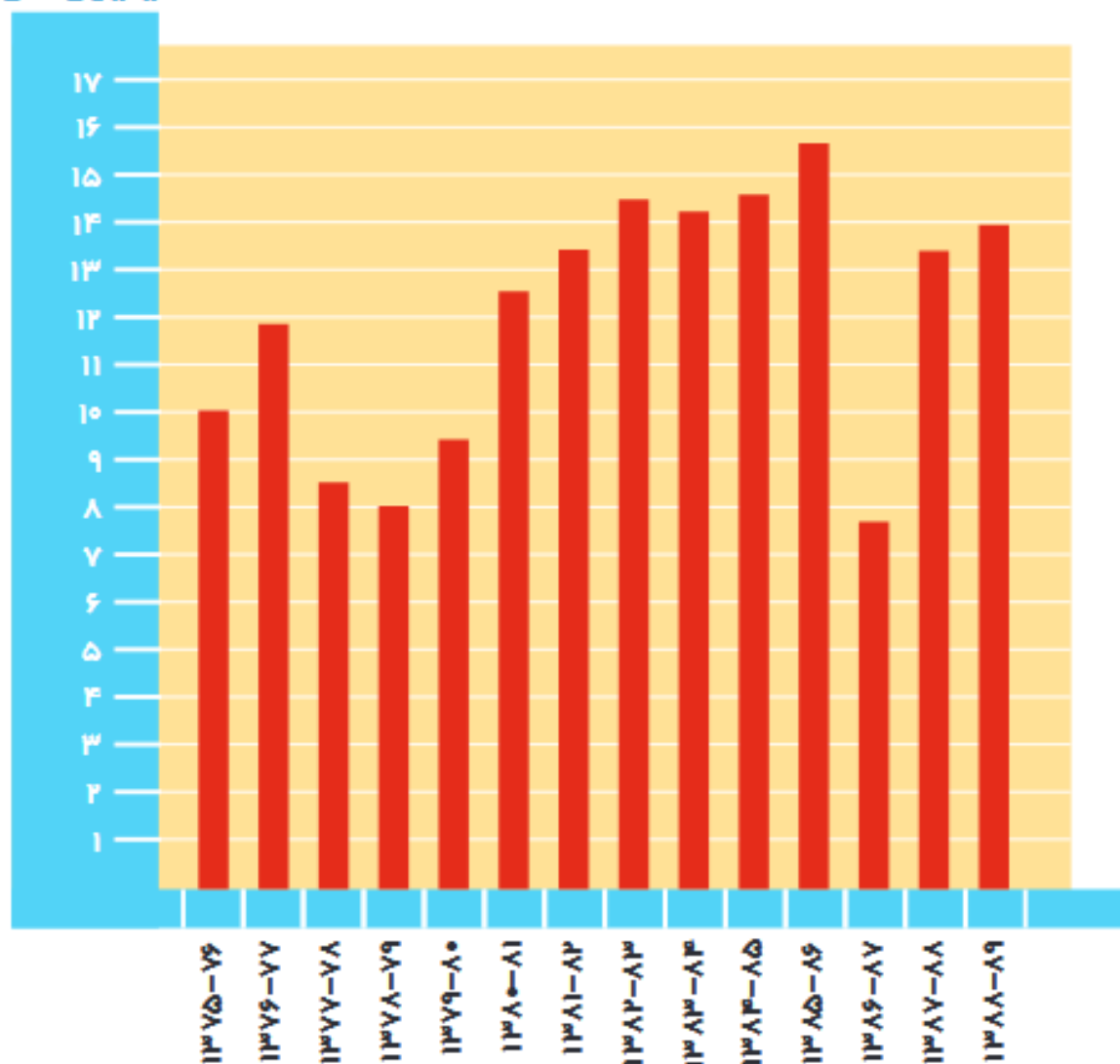
گندم و برنج

گندم و برنج، خوراک روزانه و غذای اصلی مردم کشور ما است.

از گندم، آرد و سپس نان تهیه می‌شود. آیا می‌توانید بگویید علاوه بر نان، چه خوراکی‌های دیگری از آرد گندم درست می‌شود؟

گندم گیاهی یک ساله است و به دو شکل پاییزه و بهاره کشت می‌شود و کشت آن در همه‌ی استان‌های کشور ما رایج است.

✓ بیشترین میزان تولید گندم در چه سالی بوده است؟

با توجه به نمودار، بیشترین میزان تولید گندم ایران در سال 1385-86 بوده است (بیشتر از 15 میلیون تن گندم)

✓ از این نمودار چه چیزهایی می فهمید؟

می توان فهمید که میزان کشت گندم در ایران ثابت نبوده است و در برخی سال ها بیشتر و در برخی سال ها کمتر تولید شده است. نکته ی جالب توجه این است که هرگاه تولید گندم به نقطه ی اوج رسیده است، سال بعد از آن افت شدیدی پیدا کرده است. همچنین مشاهده می کنیم که در این سال ها هیچگاه تولید گندم ایران کمتر از 7 میلیون تن نبوده است و هیچگاه هم فراتر از 16 میلیون تن نرفته است.

برنج نیز گیاهی یک‌ساله است که از نظر شرایط طبیعی در نواحی مرطوب و نسبتاً معتدل به دست می‌آید. بیش از نیمی از برنج کشور ما در استان‌های شمال کشور تولید می‌شود؛ اگرچه در بعضی استان‌های دیگر نیز در صورت وجود آب کافی، برنج کشت می‌شود. به نقشه توجه کنید و استان‌های تولیدکننده‌ی برنج را نام ببرید.

دانش‌آموزان از یک مزرعه‌ی کشت برنج دیدن کردند. آنها با یک «شالی‌کار» گفت‌وگو کردند. شالی‌کار برای بچه‌ها درباره‌ی شرایط و چگونگی کشت برنج توضیح داد و به آنها گفت: برنج ایرانی بسیار معطر و مرغوب است. در شمال ایران، غذای مردم خیلی به برنج وابسته است. در این ناحیه انواع شیرینی‌ها و نان‌های خوشمزه با برنج تهیه می‌شود.

حبوبات و محصولات جالیزی

بعد از غلات، مهم‌ترین منبع غذایی، حبوبات و محصولات جالیزی است که تقریباً در همه‌ی استان‌های کشور ما کشت می‌شود.

کشت گلخانه‌ای

امروزه یکی از روش‌های نو در کشاورزی، ایجاد گلخانه یا محیط مصنوعی برای کشت گیاهان است. با ایجاد گلخانه می‌توانیم هر محصول را در هر منطقه‌ی آب و هوایی و در همه‌ی فصول سال کشت کنیم؛ زیرا آب و هوای گلخانه و گرما و نور و رطوبت را خودمان با دستگاه‌های مختلف، متناسب با نوع محصول تنظیم می‌کنیم. کشت گلخانه‌ای در مقایسه با سایر کشت‌ها از نظر صرفه‌جویی در مصرف آب بسیار بهتر است. در گلخانه‌ها انواع میوه‌ها و محصولات جالیزی، سبزیجات و قارچ‌های خوراکی را کشت می‌کنند و یا گل و گیاهان زینتی پرورش می‌دهند.

با همراهی خانواده یکی از دو فعالیت زیر را انجام دهید.

الف- از یک یا چند مغازه‌ی برنج فروشی، نام انواع (گونه‌های) برنج ایرانی و قیمت آنها را بپرسید و به کلاس بیاورید.

ب- از یک فروشنده‌ی میوه و سبزی بپرسید کدام محصولات مغازه‌ی او کشت گلخانه‌ای است و آنها را از کجا تهیه می‌کند؟

انواع برنج ایرانی و قیمت آنها در سال ۹۹

1. برنج دمسیاه : قیمت هر کیلو تقریباً 40 هزار تومان

2. برنج طارم : قیمت هر کیلو تقریباً 30 الی 35 هزار تومان

3. برنج هاشمی : قیمت هر کیلو تقریباً 30 هزار تومان

4. برنج دودی: قیمت هر کیلو تقریباً 25 هزار تومان

5. برنج شیرودی : قیمت هر کیلو تقریباً 20 هزار تومان

6. برنج لاشه: قیمت هر کیلو تقریباً 20 هزار تومان

محصولاتی همچون: بادمجان، کدو، قارچ، خیار، گوجه فرنگی و توت فرنگی گلخانه ای هستند. برخی مغازه‌دارها مستقیماً از گلخانه تهیه می‌کنند و برخی دیگر از میدان میوه و تره‌بار شهر

باغداری

کشت و پرورش انواع درختان میوه در ایران از قدیم رایج بوده است. بخشی از میوه‌های سردسیری و هسته‌دار مانند هلو، زردآلو، آلو، گوجه و آلبالو به صورت خشکبار و بعضی محصولات گرمسیری مانند خرما و پسته‌ی ایران به دلیل مرغوب بودن به خارج از کشور صادر می‌شود.

مصاحبه

دانش‌آموزان از یک باغ مرکبات در استان کرمان دیدن و با مالک باغ مصاحبه کردند. آقای رضوانی مالک باغ برای آنها توضیح داد: وسعت باغ ما دو هکتار است. من و برادرانم شریک شدیم و این باغ را خریدیم. در آن زمان نهال‌ها خیلی کوچک بودند و ما برای پرورش آنها خیلی زحمت کشیدیم تا به این درختان تبدیل شدند. حدود شش سال است که محصول پرتقال و نارنگی خوبی برداشت می‌کنیم.

فقط یک سال محصول ما به علت آفت‌زدگی کم بود.

امام جعفر صادق (علیه‌السلام)
فرمودند:

کشاورزی و درختکاری کنید؛ به خدا قسم
هیچ کاری برای مردم، حلال‌تر و پاکیزه‌تر از
آن نیست.

سال زراعی	۱۰ تن پرتقال = 🍊
۱۳۸۵-۸۶	🍊🍊🍊🍊🍊
۱۳۸۶-۸۷	🍊🍊🍊
۱۳۸۷-۸۸	🍊🍊🍊🍊🍊🍊
۱۳۸۸-۸۹	🍊
۱۳۸۹-۹۰	🍊🍊🍊🍊🍊🍊
۱۳۹۰-۹۱	🍊🍊🍊🍊

✓ فعالیت 3

📌 درباره ی معنی و مفهوم آنچه امام صادق در مورد کشاورزی فرمودند، گفت و گو کنید.

این حدیث از امام صادق، نشان دهنده ی اهمیت و ارزش والای کشاورزی از منظر اسلام می باشد. زیرا در دین اسلام، حلال بودن و زحمت کشیدن برای کار بسیار با اهمیت است و کشاورزی این ویژگی ها را دارد.

✓ فعالیت 4

📌 مساحت باغ آقای رضوانی دو هکتار است؛ یعنی چند مترمربع؟ نمودار محصول باغ آقای رضوانی را روی کاربرگه ی شماره ی 7 ترسیم کنید.

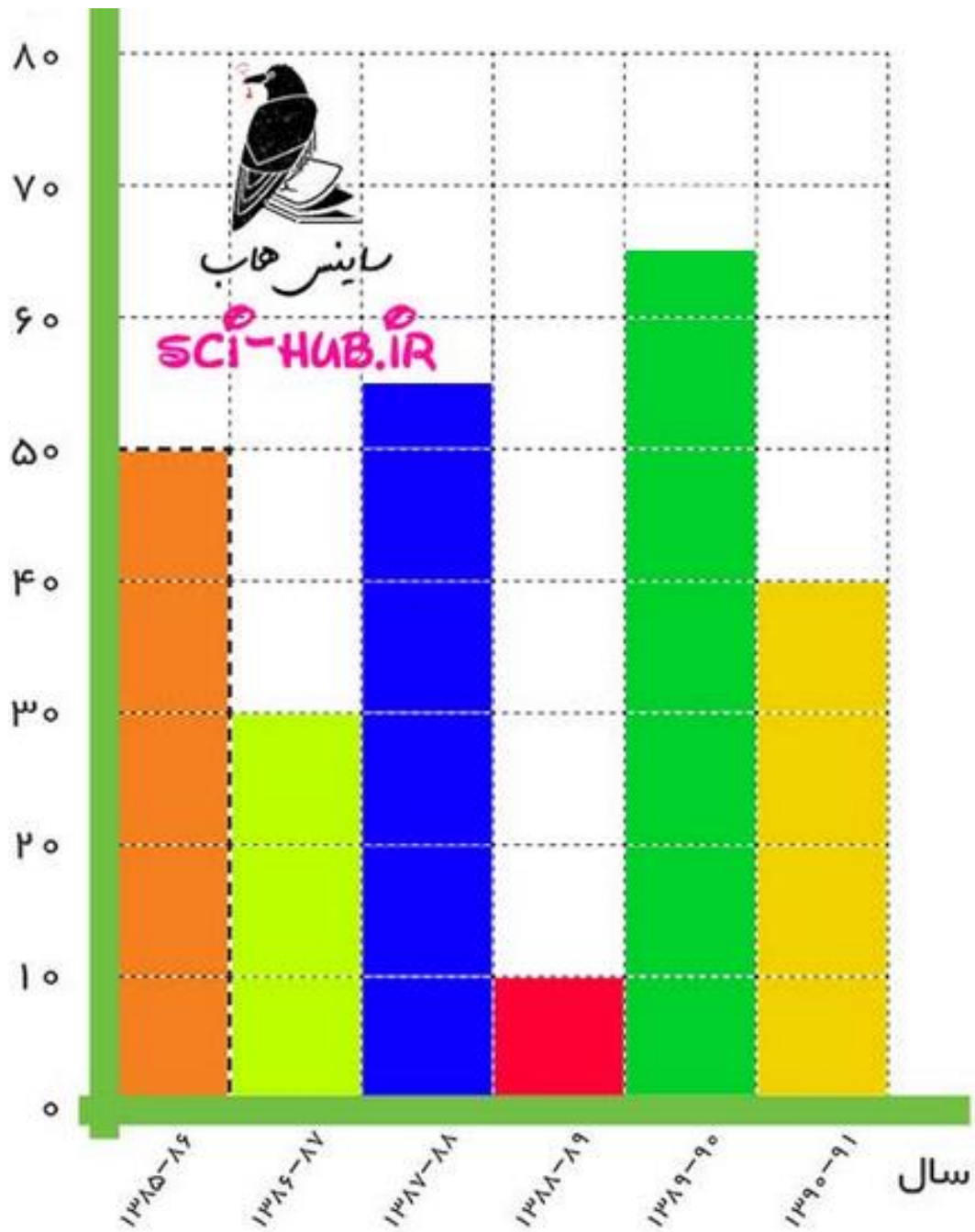
$$20000 = 10000 \times 2$$

هر 1 هکتار معادل 10000 متر مربع می باشد. بنابراین مساحت باغ آقای رضوانی 20 هزار متر مربع است.

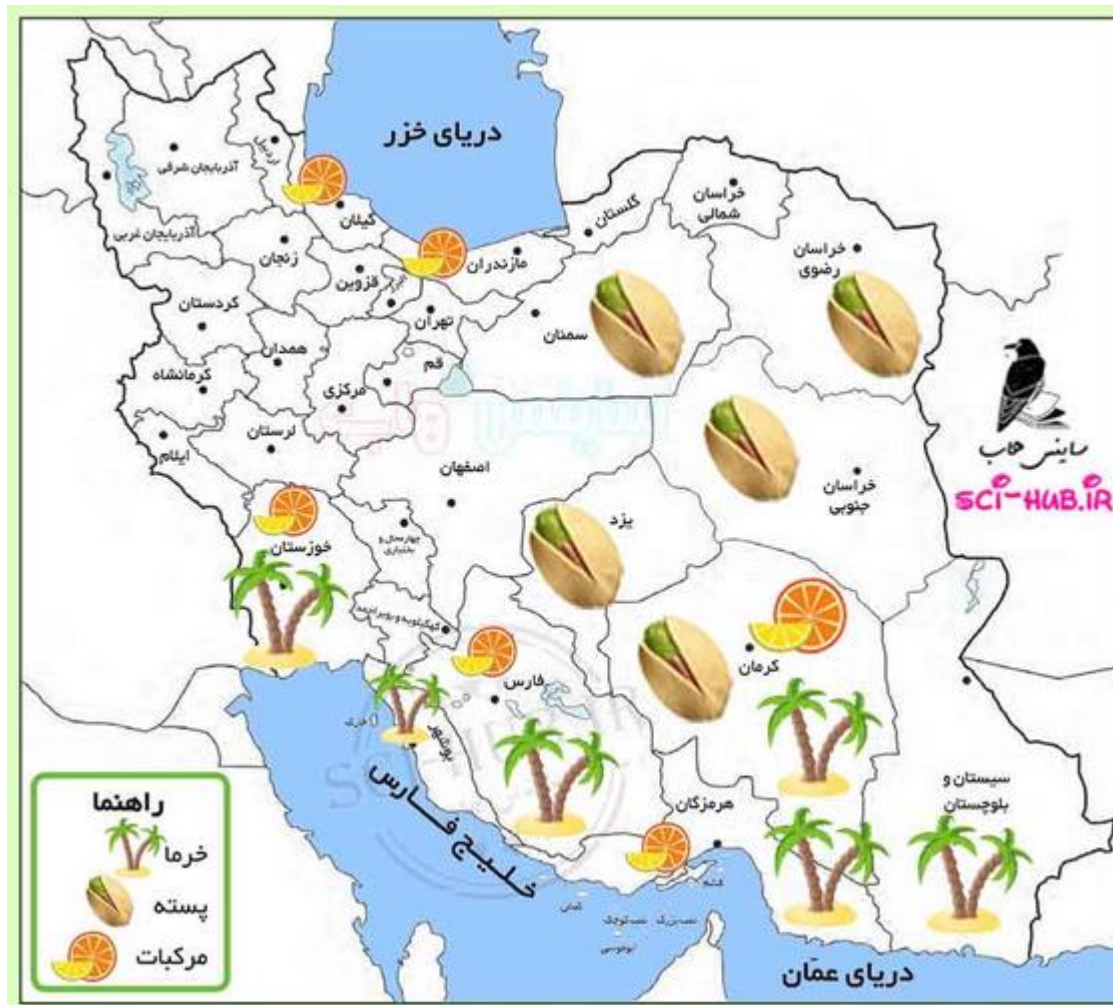
کاربرگ شماره ۷ مطالعات اجتماعی ششم

۱- نمودار محصول مرکبات باغ آقای رضوانی را با توجه به اطلاعات این جدول تکمیل و رنگ آمیزی کنید.

سال زراعی	۱۰ تن پرتقال =
۱۳۸۵-۸۶	
۱۳۸۶-۸۷	
۱۳۸۷-۸۸	
۱۳۸۸-۸۹	
۱۳۸۹-۹۰	
۱۳۹۰-۹۱	

روی نقشه ی ایران در کاربرگه ی شماره ی 8 نواحی کشت مرکبات، پسته و خرما را معین کنید.

محصولات کشاورزی چگونه به دست ما می‌رسد؟

کشاورزان پس از برداشت، باید محصول خود را
به دست مشتری برسانند.

بعضی از محصولات باید زودتر به بازار مصرف
برسند. آیا می‌توانید چند مثال بزنید؟

بعضی از محصولات برای فروش به بازارهای نزدیک
مزارع کشاورزی برده می‌شوند. بعضی دیگر را در
انبارها یا سردخانه‌ها نگهداری و ذخیره می‌کنند و سپس
با کامیون و وانت به میدان‌های میوه و تره‌بار و شهرهای
دور و نزدیک می‌برند.

ما باید این گوجه‌ها را
زودتر به بازار برسانیم
وگرنه خراب می‌شوند.

من یک انباردار هستم.
در این سردخانه سیب‌ها
را نگهداری می‌کنم.

درست مصرف کنیم

نظر این افراد را بخوانید و در کلاس گفت‌وگو کنید.

ما پس از هر بار غذا خوردن به درگاه
خداوند شکر می‌کنیم.

ما باید به اندازه‌ای که مصرف می‌کنیم، بخریم. بعضی اوقات خانواده‌ها
زیاد خرید می‌کنند و میوه‌ها و سبزی‌ها را در یخچال انبار می‌کنند. ممکن
است این مواد، خراب و دور ریخته شوند.
ما نباید اسراف کنیم. در بعضی از مهمانی‌ها و مجالس غذا بیشتر از نیاز
مهمان تهیه می‌شود.
خداوند در قرآن کریم درباره‌ی کسانی که اسراف می‌کنند، چه فرموده است؟

من در اخبار شنیده‌ام که در بعضی از
نقاط دنیا مثل کشورهای آفریقایی، مردم
و کودکان گرسنه هستند و هر روز عده‌ای
از آنها از گرسنگی می‌میرند. وظیفه‌ی
ما در مورد گرسنگان چیست؟

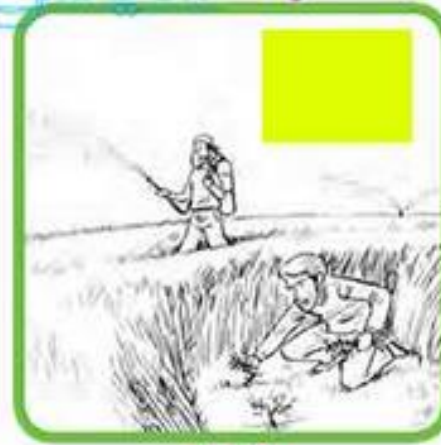
اگر قرار باشد کشاورزی کنید دوست دارید چه محصولی بکارید؟ چرا؟

من انار می‌کارم زیرا انار میوه‌ی بومی ایران است و با آب و هوای محل زندگی من سازگار است. درخت انار بیش از 40 سال عمر مفید دارد و در برابر کم‌آبی مقاوم است. از آنجایی که ایران نخستین صادر کننده‌ی انار در جهان است بنابراین من هم می‌توانم به صادرات فکر کنم. همچنین خودم به میوه‌ی انار بسیار علاقه دارم و به همین دلیل با عشق و علاقه، مراحل مختلف کاشت، داشت و برداشت آن را دنبال خواهم کرد.

کاربرگه شماره ۹ مطالعات اجتماعی ششم

۱- مراحل تولید نان را به ترتیب شماره گذاری کنید :

sci-hub.ir

سایت علمی و فناوری

۴

۷

۳

۲

۵

۱

۶

به طور گروهی یکی از فعالیت‌های زیر را انتخاب کنید و انجام دهید:

- پوستری (اعلانی) دربارهٔ مصرف غذا (شکرتراری، اسراف نکردن، کمک به گرسنگان و ...) طراحی کنید و به تابلو بزنید.

سوالات مطالعات ششم

درس ۶

1- دو فعالیت مهم کشاورزی را نام ببرید .

پاسخ: زراعت و باغداری

2- زراعت چیست ؟

پاسخ: زراعت یعنی کشت و پرورش گیاهانی که بعد از کاشت دانه ، حداکثر تا یک سال محصول می دهند . مانند گندم ،

جو ، گوجه فرنگی و هویج

3- باغداری چیست ؟

پاسخ: باغداری کشت و پرورش نهال درختان است که بعد از گذشت یک یا چند سال محصول می دهند . مانند درخت

خرما ، پرتقال و انار

4- خوراک روزانه و غذای اصلی مردم کشور ما چیست ؟

پاسخ: گندم و برنج

5- چه خوراک های دیگری علاوه بر نان ، از آرد گندم درست می شود ؟

پاسخ: ماکارانی ، لازانیا ، بعضی از انواع شیرینی و...

6- گندم گیاهی چند ساله است ؟

پاسخ: یک ساله

7- گندم به چه شکل هایی و در کجای کشور کشت می شود ؟

پاسخ: به دو شکل پاییزه و بهاره و در همه جای کشور کشت می شود

8- برنج در چه شرایطی به دست می آید ؟

پاسخ: در نواحی مرطوب و نسبتاً معتدل که آب به فراوانی یافت شود

9- گیاه برنج در کدام استان های کشور کشت می شود ؟

پاسخ: بیش از نیمی از برنج کشور ما در استان های شمال کشور مانند گلستان ، مازندران و گیلان تولید می شود اگرچه در

بعضی استان ها مانند قزوین ، فارس ، خوزستان ، سیستان و بلوچستان در صورت وجود آب کافی برنج کشت می شود

10- مهم ترین منبع غذایی کشور چیست ؟

پاسخ: غلات (دانه هایی مانند گندم ، جو ، برنج و ذرت)

11- بعد از غلات مهم ترین منبع غذایی چیست ؟

پاسخ: حبوبات و محصولات جالیزی

12- به چه محصولاتی حبوبات گفته می شود ؟

پاسخ: به محصولاتی مانند عدس ، لپه ، ماش و انواع لوبیاها حبوبات گفته می شود

13- محصولات جالیزی چه محصولاتی هستند ؟

پاسخ: خربزه ، هندوانه ، خیار ، گوجه فرنگی ، بادمجان و غیره

14- کشت گلخانه ای چه کشتی است ؟

پاسخ: یکی از روش های نو در کشاورزی ایجاد یک محیط مصنوعی برای کشت گیاهان است که میتوانیم هر محصول را در

هر منطقه ی آب و هوایی و در همه ی فصول سال کشت کنیم

15- چرا با کشت گلخانه ای هر محصول را در هر شرایط آب و هوایی می توان کشت کرد ؟

پاسخ: زیرا آب و هوای گلخانه و گرما و نور و رطوبت را خودمان با دستگاه های مختلف ، متناسب با نوع محصول تنظیم

می کنیم

16- یک مزیت مهم کشت دیم نسبت به سایر کشت ها چیست ؟

پاسخ: کشت گلخانه ای در مقایسه با سایر کشت ها از نظر صرفه جویی در مصرف آب بسیار بهتر است

17- بیشتر چه محصولاتی در گلخانه کشت می شود ؟

پاسخ: انواع میوه ها و محصولات جالیزی ، سبزیجات ، قارچ های خوراکی و گل و گیاهان زینتی کشت می شود

18- محصولات کشاورزی صادراتی ایران را نام ببرید .

پاسخ: میوه های سردسیری و هسته دار مانند هلو ، زردآلو ، گوجه و آلبالو به صورت خشکبار و بعضی محصولات گرمسیری

مانند خرما و پسته به دلیل مرغوب بودن به خارج از کشور صادر می شود

19- محصولات کشاورزی چگونه به دست ما می رسد ؟

پاسخ: بعضی از محصولات برای فروش به بازارهای نزدیک مزارع برده می شود و بعضی دیگر را در انبارها یا سردخانه ها

نگهداری و ذخیره می کنند و سپس با کامیون یا وانت به میادین میوه و شهرهای دور و نزدیک می برند

20- چرا کشاورز بعضی از محصولات را باید زود به دست مشتری برساند ؟

پاسخ: زیرا بعضی از محصولات مانند هلو و توت فرنگی زود خراب می شود

21- دو نمونه از مواردی را که باعث جلوگیری از اسراف مواد غذایی می شود را نام ببرید .

پاسخ: 1 . ما باید به اندازه ی نیاز و مصرفمان خرید کنیم . 2 . در مهمانی ها و مجالس به اندازه ی مهمان ها غذا تهیه کنیم

